

Wymagania edukacyjne z *historii i społeczeństwa* na poszczególne oceny dla klasy IV

Program nauczania: „My i historia” Wydawnictwo Szkolne PWN

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Kim jestem?	waga narodzin dziecka dla rodziny i społeczeństwa odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka różnorodne potrzeby każdego człowieka i sposoby ich zaspakajania prawa dziecka we współczesnym świecie	Uczeń: określa datę i miejsce swoich urodzin; wymienia swoje zainteresowania; z pomocą nauczyciela wymienia dwa przykłady praw dziecka.	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego przyjsie na świat dziecka jest ważnym wydarzeniem w życiu rodziny i społeczeństwa; wymienia różne potrzeby człowieka; wskazuje potrzeby, których zaspokojenie jest niezbędne do życia.	Uczeń: podaje przykłady różnorodnych potrzeb człowieka oraz sposoby ich zaspakajania; omawia wybrane prawa dziecka; wymienia nazwę organizacji działających na rzecz dzieci.	Uczeń: wyjaśnia, w czym wyraża się odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka; omawia wybrane prawa dziecka i podaje, gdzie można się zwrócić, gdy są one łamane; wyjaśnia, czym zajmuje się UNICEF.	Uczeń: wyjaśnia, w czym wyraża się odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka, podaje przykłady; wyraża opinię na temat przestrzegania praw dziecka we współczesnym świecie i roli międzynarodowych organizacji, które pomagają w ich obronie wyszukuje na ten temat informacje z różnych źródeł.
Ja i moja rodzina	rodzina i ród oraz więzi ją łączące prawa i obowiązki członków rodziny genealogia nauką badającą związki pokrewieństwa pamiętki i tradycja rodzinna	Uczeń: wyjaśnia i poprawnie posługuje się pojęciem „rodzina”; wymienia swych przodków do pradiadków włącznie; samodzielnie podaje przykłady obowiązków dziecka w rodzinie; wymienia przykłady pamiętek rodzinnych.	Uczeń: wyjaśnia i poprawnie posługuje się pojęciem „ród”; nazywa na przykładzie swojej rodziny stopnie pokrewieństwa; z pomocą nauczyciela wymienia przykłady więzi łączących członków rodziny.	Uczeń: wymienia przykłady praw i obowiązków przysługujących członkom rodziny; charakteryzuje więzi łączące rodzinę; podaje przykłady tradycji obowiązujących w jego rodzinie; rysuje schemat drzewa genealogicznego swojej rodziny.	Uczeń: definiuje pojęcia: „genealogia”, „drzewo genealogiczne”; wyjaśnia znaczenie rodziny w życiu człowieka; wyjaśnia znaczenie pamiętek rodzinnych jako źródeł informacji o przeszłości rodziny; wyraża opinię na temat potrzeby kultywowania tradycji i gromadzenia pamiętek	Uczeń: na podstawie informacji zawartych w tekście rysuje drzewo genealogiczne.

					rodziny.	
W mojej szkole	społeczność szkolna, jej prawa i obowiązki samorząd szkolny historia i tradycja szkoły uprzejmość, sprawiedliwość i tolerancja jako przejawy zachowań pozytywnych poszanowanie godności i odmienności kolegów konflikty międzyludzkie i sposoby ich rozwiązywania	Uczeń: wskazuje elementy łączące zespół klasowy (np. wiek, wspólne lekcje, wychowawca); wymienia elementy tradycji własnej szkoły; wskazuje uprzejmość i koleżeńskość jako zachowania konieczne dla dobrego funkcjonowania zespołu klasowego.	Uczeń: podaje przykłady działań samorządu szkolnego; na podanych przykładach wskazuje zachowania świadczące o poszanowaniu godności i odmienności innych; uzasadnia konieczność przestrzegania zasad koleżeństwa i przyjaźni.	Uczeń: wyjaśnia, kto tworzy społeczność szkolną; wyjaśnia zasady funkcjonowania samorządu szkolnego; podaje przykłady działań samorządu w swojej szkole; podaje przykłady konfliktów między ludźmi i proponuje sposoby ich rozwiązywania.	Uczeń: charakteryzuje społeczność szkolną z uwzględnieniem swoich praw i obowiązków; wyjaśnia, odwołując się do przykładów, na czym polega postępowanie sprawiedliwe ; wyjaśnia, w czym przejawia się uprzejmość i tolerancja.	Uczeń: na podstawie samodzielnej analizy statutu szkoły przedstawia zasady funkcjonowania samorządu w swojej szkole.
Jestem częścią społeczeństwa	społeczeństwo jako forma zbiorowości grupy społeczne i zasady przynależności do nich praca i jej rola w życiu człowieka	Uczeń: wymienia swoje zainteresowania; podaje przykład grupy społecznej, do której należy; określa na podanych przykładach pozytywne i negatywne zachowania.	Uczeń: definiuje pojęcie „społeczeństwo” ; podaje dziedzinę wiedzy lub umiejętności, które rozwijają się pod wpływem własnych zainteresowań; określa swoją przynależność do grup społecznych.	Uczeń: definiuje pojęcie „grupa społeczna”; uzasadnia konieczność przestrzegania przyjętych norm współżycia w najbliższym otoczeniu; opisuje różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie; wyjaśnia znaczenie pracy w życiu człowieka.	Uczeń: wskazuje zainteresowania jako płaszczyznę kontaktów i wymiany doświadczeń z rówieśnikami.	Uczeń: wskazuje, przytaczając odpowiednie argumenty, osiągnięcia współczesnej cywilizacji jako efekt pracy minionych pokoleń.
Moja mała ojczyzna	mała ojczyzna – społeczność historia i kultura formy	Uczeń: nazywa i pokazuje na mapie region i województwo, w którym mieszka;	Uczeń: opisuje położenie geograficzne swojej miejscowości; w kilku zdaniach	Uczeń: prezentuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając tradycję historyczno--	Uczeń: charakteryzuje elementy kultury regionalnej stanowiące o jej odrębności, np.	Uczeń: na podstawie wiadomości z różnych źródeł charakteryzuje dokonania

	upamiętniania przeszłości małej ojczyzny	wymienia przykłady zabytków architektury i przyrody swojego regionu.	prezentuje atrakcje turystyczne małej ojczyzny; wymienia nazwy miejscowości w najbliższej okolicy.	kulturową; zbiera i prezentuje informacje o różnych formach upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości małej ojczyzny.	strój, gwara, potrawy; wyjaśnia, na czym polega wkład kultury regionalnej w rozwój kultury polskiej; przedstawia problemy społeczno-gospodarcze małej ojczyzny.	postaci z regionu, które przyczyniły się do jego rozwoju.
Samorząd lokalny	władze lokalne – zakres działań i sposób ich powoływania	Uczeń: wskazuje na planie miejscowości siedzibę władz lokalnych; wymienia nazwisko wójta (burmistrza lub prezydenta); podaje jeden przykład działań władz lokalnych.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „władza lokalna”; wymienia przedstawicieli władzy lokalnej; wyjaśnia zasady powoływania władz lokalnych; podaje przykład działań podejmowanych przez władzę lokalną w swojej miejscowości.	Uczeń: wymienia i nazywa władze lokalne, używając pojęć: „rada miasta” „lub gminy”, „wójt” („burmistrz” lub „prezydent”); omawia przykłady działań samorządu lokalnego z własnego terenu.	Uczeń: wymienia zakres działań władz lokalnych.	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego istnienie samorządu terytorialnego jest ważne dla rozwoju społeczeństwa demokratycznego.
Moja ojczyzna – Polska	Polska – położenie, obszar, granice, kraje sąsiednie symbole, święta narodowe Polski, miejsca pamięci narodowej ludność Polski – mniejszości narodowe i etniczne, miejsca największych skupisk Polaków na świecie zróżnicowanie regionalne Polski	Uczeń: wskazuje na mapie Europy Polskę; nazywa główne rzeki Polski (Wisłę, Odrę, Wartę) i pokazuje je na mapie; wskazuje na mapie Morze Bałtyckie i góry (Tatry); wymienia pełną nazwę państwa polskiego; wymienia i nazywa polskie symbole; recytuje słowa hymnu państwowego; wymienia święta narodowe (3 maja, 11	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „symbole narodowe”; wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”, nawiązując do legendarnych początków państwa; wymienia i wskazuje na mapie Europy państwa sąsiadujące z Polską; omawia położenie geograficzne Polski; wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące w Polsce; wymienia	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „narod”; wyjaśnia symbolikę polskich barw narodowych; wskazuje na mapie i opisuje główne regiony Polski; nazywa i pokazuje na mapie krainy geograficzno-historyczne Polski; nazywa wydarzenia historyczne, które upamiętniają polskie święta narodowe.	Uczeń: wyjaśnia, na czym polega zróżnicowanie regionalne Polski; wymienia miejsca największych skupisk Polaków na świecie; wymienia mniejszości narodowe i etniczne; charakteryzuje więzi łączące naród; uzasadnia konieczność poszanowania symboli narodowych; wyjaśnia rolę, jaką symbole narodowe pełnią w życiu	Uczeń: wyjaśnia okoliczności powstania hymnu państwowego; wskazuje postacie historyczne wzmiankowane w hymnie i wydarzenia z jakimi są one związane; przygotowuje prezentację miejsc pamięci narodowej z własnego regionu i przedstawia ją w klasie lub tworzy portfolio.

		listopada).	przykłady miejsc pamięci narodowej (np. Grób Nieznanego Żołnierza).		narodów; wskazuje miejsce pamięci w swojej okolicy i opowiada o wydarzeniach, które ono upamiętnia.	
Moje państwo – Rzeczpospolita Polska	Polska krajem demokratycznym najwyższe organy władzy w Polsce konstytucja dokumentem określającym prawa i obowiązki obywateli	Uczeń: wymienia imię i nazwisko urzędującego premiera i prezydenta RP; wskazuje konstytucję jako najważniejszy dokument w państwie.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „demokracja”; wymienia organy władzy w Rzeczypospolitej Polskiej: parlament, prezydent, rząd, sądy.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „konstytucja”; wyjaśnia zasady wyborów władz w Polsce.	Uczeń: podaje przykłady praw i obowiązków obywateli Rzeczypospolitej Polskiej; samodzielnie dokonuje interpretacji fragmentu tekstu Konstytucji RP.	Uczeń: przedstawia zakres obowiązków najwyższych organów władzy w Polsce.
Legendy o początkach państwa polskiego	pochodzenie nazwy Polska, jej herbu i barw narodowych Legenda formą popularyzacji i wiedzy o przeszłości	Uczeń: z pomocą nauczyciela opowiada legendę <i>O Lechu, Czechu i Rusie</i> . z pomocą nauczyciela opowiada legendę <i>O Popielu i Piaście oraczu</i> .	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „legenda”; wyjaśnia pochodzenie nazwy Gniezno; wymienia dawną nazwę określającą Polaków (Lechici). wskazuje na mapie miejscowości wymienione w legendach	Uczeń: samodzielnie opowiada legendy <i>O Lechu, Czechu i Rusie i O Popielu i Piaście oraczu</i> ; rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy; wskazuje na mapie współczesnych sąsiadów Polski.	Uczeń: wyjaśnia związek legendy z symbolami państwa polskiego. wyjaśnia w oparciu o legendę pochodzenie nazwy pierwszej polskiej dynastii.	Uczeń: samodzielnie przygotowuje prezentację o historii godła polskiego lub samodzielnie przygotowuje prezentację o legendarnych początkach państwa polskiego.
Unia Europejska	Unia Europejska organizacją państw Europy państwa członkowskie Unii Europejskiej symbolika Unii Europejskiej Polska krajem członkowskim Unii Europejskiej.	Uczeń: rozpoznaje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn; na podstawie mapy wymienia państwa członkowskie Unii Europejskiej.	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „Unia Europejska”, „euro”; wyjaśnia cel powstania Unii Europejskiej.	Uczeń: określa daty: powstania UE (1993 r.) i przyjęcia Polski do UE (2004 r.).	Uczeń: wymienia najważniejsze instytucje UE i charakteryzuje ich zadania.	Uczeń: opowiada na podstawie wiadomości z różnych źródeł o uczestnictwie Polski we wspólnocie europejskiej i prezentuje przykłady konkretnych działań wyrażając na ten temat własną opinię.

Problemy ludzkości w XXI wieku	problemy ludzkości w XXI wieku skutki działalności człowieka działania pomocowe podejmowane przez państwa i organizacje pozarządowe	Uczeń: wymienia przykłady problemów ludzkości w XXI wieku; wymienia przykłady działań pomocowych, które są podejmowane przez państwa lub organizacje pozarządowe.	Uczeń: wymienia organizacje działające na rzecz ludzi potrzebujących pomocy (np. Polski Czerwony Krzyż, Polska Akcja Humanitarna, fundacje) i wskazuje cel ich działalności; opowiada o przejawach nędzy na świecie.	Uczeń: wyjaśnia na przykładach przyczyny i następstwa konfliktów zbrojnych na świecie; uzasadnia potrzebę wspólnych międzynarodowych działań.	Uczeń: formułuje własną opinię o działaniach pomocowych podejmowanych przez państwa lub organizacje pozarządowe; wyjaśnia konieczność niesienia pomocy potrzebującym, rozpoczynając działania od najbliższego środowiska.	Uczeń: definiuje pojęcia: „organizacja humanitarna”, „Powszechna Deklaracja Praw Człowieka”, „terroryzm”; rozumie wagę i znaczenie istnienia „Powszechniej Deklaracji Praw Człowieka”; potrafi zinterpretować na podstawie tekstu źródłowego („Powszechniej Deklaracji Praw Człowieka”) prawa człowieka zawarte w tym dokumencie.
Czym zajmuje się historia?	historia nauką o przeszłości historia nauką badającą przyczyny i skutki ważnych wydarzeń elementy kształtujące historię praca historyka	Uczeń: definiuje pojęcia: „historia”, „historycy”; wyjaśnia, czym zajmuje się historia.	Uczeń: wyjaśnia, kto tworzy historię.	Uczeń: przedstawia elementy kształtujące historię: ważne wydarzenia, działalność wybitnych jednostek, praca przeszłych pokoleń; wyjaśnia zadania historyków.	Uczeń: wskazuje korzyści, jakie daje dobra znajomość historii; wyjaśnia konieczność zbadania przyczyn i skutków wydarzeń historycznych dla zrozumienia przeszłości.	Uczeń: wskazuje osiągnięcia współczesnej cywilizacji (podaje konkretne przykłady) jako efekt pracy minionych pokoleń.
Źródła historyczne i ich rodzaje	źródła historyczne i ich podział przykłady źródeł historycznych archeologia nauką wspomagającą badania historyczne	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „źródła historyczne”; wymienia przykłady źródeł historycznych.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „archeologia”; przedstawia podział źródeł historycznych; podaje przykłady źródeł materialnych i pisanych.	Uczeń: wyjaśnia znaczenie źródeł historycznych dla poznania przeszłości.	Uczeń: uzasadnia konieczność dotarcia do wszelkich możliwych źródeł w celu dobrego i obiektywnego poznania przeszłości; przedstawia znaczenie badań archeologicznych	Uczeń: wskazuje podobieństwa i różnice między zakresem badań historyków i archeologów.

					h dla poznania przeszłości.	
Chronimy ślady przeszłości	zabytki i ich rodzaje zadania muzeów różnorodne formy ochrony zabytków	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „zabytek, muzeum”; wskazuje muzeum jako podstawową formę ochrony zabytków; przedstawia najważniejsze zasady zachowania się w muzeum (1–2 przykłady).	Uczeń: wyjaśnia pojęcie: „biblioteka”; wymienia najważniejsze instytucje ochrony zabytków (muzeum, biblioteka); wyjaśnia konieczność właściwego zachowania się w muzeum; przedstawia zasady poprawnego zachowania się w instytucjach chroniących zabytki.	Uczeń: przedstawia zadania muzealnictwa (gromadzenie, przechowywanie, konserwacja zabytków, organizacja wystaw); wyjaśnia konieczność ochrony zabytków.	Uczeń: definiuje pojęcia: „skansen”, „archiwum”; wymienia różnorodne formy ochrony zabytków.	Uczeń: sporządza własną listę najpiękniejszych polskich zabytków.
Jak zmierzyć czas?	sposoby mierzenia czasu dawniej i współczesne jednostki pomiaru czasu dawne i współczesne przyrządy służące do mierzenia czasu	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „zegar”, „kalendarz”; wymienia jednostki pomiaru czasu zegarowego i kalendarzowego; wskazuje na ilustracji dawne i współczesne przyrządy służące do mierzenia czasu.	Uczeń: wymienia sposoby mierzenia czasu dawniej i współczesnie; nazywa i wskazuje na ilustracji dawne i współczesne przyrządy służące do mierzenia czasu.	Uczeń: wyjaśnia potrzebę mierzenia czasu; czyta ze zrozumieniem tekst źródłowy i odpowiada na związane z nim pytania.	Uczeń: wskazuje i wyjaśnia związek między obserwacją przyrody a powstaniem zegarów i kalendarzy; charakteryzuje sposoby określania czasu minionych wydarzeń w dalekiej przeszłości (przed wynalezieniem kalendarza i zegarów).	Uczeń: wyszukuje z różnych źródeł informacje o dawnych kalendarzach (np. egipskim) i prezentuje je w wybranej przez siebie formie.
Ery, tysiąclecia i wieki, czyli czas w historii	zasady określania czasu minionych wydarzeń (czasy przed naszą erą, czasy naszej ery) według kalendarza chrześcijańs	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „wiek”, „tysiąclecie”; wyjaśnia znaczenie skrótów: p.n.e. i n.e.; określa wiek podanego	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „era”, „taśma chronologiczna”, „oś czasu”; wskazuje narodziny Chrystusa jako wydarzenie określające podział czasu na	Uczeń: wskazuje wydarzenie starsze i młodsze; oblicza upływ czasu między podanymi wydarzeniami w zakresie naszej ery lub czasów	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „chronologia”; porządkuje podane wydarzenia według chronologii; wyjaśnia fakt, że podział czasu jest podziałem	Uczeń: oblicza upływ czasu między wydarzeniem sprzed naszej ery a wydarzeniem, które miało miejsce w czasach naszej ery (wie, że w

	kiego; „era”, „epoka” „wiek”, „tysiąclecie” – pojęcia i ich zakres obliczanie upływu czasu wydarzeń chronologiczn e porządkowa nie wydarzeń	wydarzenia; zapisuje określony wiek cyfrą rzymską.	czasy p.n.e. i n.e.; zaznacza na taśmie chronologicznej podane wydarzenia.	przed naszą erą.	umownym.	historii nie ma roku 0).
Początki ludzkości	czas i miejsce pojawienia się pierwszych ludzi warunki życia najstarszych przodków człowieka dokonania pierwszych ludzi koczowniczy i osiadły tryb życia	Uczeń: wskazuje Afrykę Środkową jako miejsce pojawienia się pierwszych ludzi; nazywa sposoby zdobywania pożywienia przez pierwszych ludzi (zbieractwo, myślistwo); podaje 1–2 przykłady mieszkań najstarszych przodków człowieka.	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: koczowniczy i osiadły tryb życia; charakteryzuje warunki życia pierwszych ludzi; wyjaśnia, w jaki sposób pierwsi ludzie wzniecali ogień; wyjaśnia wpływ umiejętności wzniesienia ognia na warunki życia pierwszych ludzi; wskazuje przejście do osiadłego trybu życia jako najważniejsze osiągnięcie pierwszych ludzi.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „prehistoria”; wymienia narzędzia używane przez pierwszych ludzi; wymienia najważniejsze osiągnięcia pierwszych ludzi życia (tkactwo, garncarstwo, uprawa roli); odczytuje informacje zawarte w materiale ilustracyjnym.	Uczeń: wskazuje wpływ osiągnięć pierwszych ludzi na zmiany w warunkach ich życia; wyjaśnia wagę przejścia z koczowniczego do osiadłego trybu życia dla warunków życia ludzi.	Uczeń: wyszukuje i prezentuje informacje na temat osad prehistorycznyc h.
Pierwsze cywilizacje	powstanie pierwszych cywilizacji rola wielkich rzek w życiu najstarszych cywilizacji społeczny podział pracy	Uczeń: wymienia najstarsze cywilizacje (podaje przykład np. Egipt); wskazuje miejsca powstania pierwszych cywilizacji posługując się wyrażeniem „wielkie rzeki”;	Uczeń: wskazuje na mapie położenie geograficzne Mezopotamii i Egiptu; zaznacza na taśmie chronologicznej czas powstania najstarszych cywilizacji (3500 r. p.n.e.);	Uczeń: definiuje pojęcie „państwo”; nazywa i wskazuje na mapie rzeki, nad którymi leżały Egipt i Mezopotamia; wyjaśnia rolę wielkich rzek w funkcjonowaniu pierwszych	Uczeń: definiuje pojęcie „cywilizacje”; wyjaśnia sposób funkcjonowania systemów nawadniających; przedstawia zajęcia grup społecznych w państwach starożytnych; wyjaśnia, na czym	Uczeń: wyjaśnia i uzasadnia znaczenie pracy w życiu najstarszych społeczeństw.

		wskazuje rzekę Nil jako jedną z rzek, nad którą powstały pierwsze cywilizacje.	wyjaśnia, dlaczego pierwsze państwa powstały nad wielkimi rzekami (podaje jeden argument np. wylewy wielkich rzek).	państw; wymienia grupy społeczne państw starożytnych.	polegał społeczny podział pracy.	
Wynalezienie pisma. Zaczyna się historia	wynalezienie pisma i jego znaczenie rodzaje pisma materiał pisarski znaczenie umiejętności czytania i pisania	Uczeń: definiuje pojęcie „pismo”; określa czas wynalezienia pisma; nazywa materiał, na którym pisano, podaje przynajmniej jeden przykład.	Uczeń: wymienia rodzaje pisma (klinowe, obrazkowe i alfabetyczne); zaznacza rok 3500 r. p.n.e. na taśmie chronologicznej; nazywa materiał, na którym pisano.	Uczeń: nazwa i opisuje poznany materiał pisarski.	Uczeń: charakteryzuje poznane rodzaje pisma; wyjaśnia znaczenie pisma dla poznania przeszłości i komunikowania się ludzi.	Uczeń: przygotowuje prezentację na temat: „Wynalezienie pisma czyli kiedy kończy się prehistoria a zaczyna historia”.
W Egipcie faraonów	warunki życia w starożytnym Egipcie; władca Egiptu i zakres jego władzy ludność starożytnego Egiptu, jej zajęcia i warunki życia	Uczeń: wskazuje na mapie starożytny Egipt i rzekę Nil; wyjaśnia pojęcie „faraon”.	Uczeń: definiuje pojęcie „piramida”; zaznacza na taśmie chronologicznej czas powstania starożytnego Egiptu (3000 r. p.n.e.); wskazuje znaczenie Nilu dla funkcjonowania państwa egipskiego.	Uczeń: wskazuje czas powstania starożytnego Egiptu; charakteryzuje warunki naturalne starożytnego Egiptu; wymienia grupy społeczne starożytnego Egiptu.	Uczeń: przedstawia zajęcia grup społecznych starożytnego Egiptu; opowiada o warunkach życia poszczególnych grup społecznych starożytnego Egiptu; omawia pozycję faraona w społeczeństwie egipskim.	Uczeń: wyszukuje i prezentuje informacje o słynnych władcach starożytnego Egiptu.
Droga Egipcjanina do wieczności	wierzenia starożytnych Egipcjan najważniejsze bóstwa i wyobrażenia o nich piramidy – grobowce faraonów	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „wielobóstwo”; przedstawia krótko wierzenia starożytnych Egipcjan.	Uczeń: opisuje sposoby oddawania czci bogom; wymienia najważniejsze bóstwa egipskie.	Uczeń: opowiada, w jaki sposób Egipcjanie przedstawiali bogów; wyjaśnia sposób budowy piramid; wymienia (na podstawie ilustracji) narzędzia używane do budowy piramid.	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „mumifikacja”, „mumia”, „sfinks”; wyjaśnia przyczyny mumifikowania zwłok.	Uczeń: przygotuje krótką informację o słynnych grobowcach lub piramidach egipskich.

W Atenach Peryklesa	położenie i warunki naturalne starożytnej Grecji wygląd Aten w starożytności władza w starożytnych Atenach	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „demokracja”; wskazuje na mapie starożytną Grecję i Ateny; opowiada o warunkach naturalnych starożytnej Grecji.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „polis”; opisuje wygląd Aten w czasach Peryklesa; wymienia zajęcia mieszkańców Aten.	Uczeń: wymienia zasługi Peryklesa dla rozwoju Aten; wymienia czynniki jednoczące Greków w starożytności.	Uczeń: omawia zasady funkcjonowania demokracji ateńskiej.	Uczeń: wykorzystując informacje z różnych źródeł przygotowuje przewodnik po Atenach w czasach Peryklesa i przedstawia go we wskazanej formie.
W kręgu greckich wierzeń i filozofii	świątynie greckie miejsce kultu religijnego; narodziny teatru greckiego i filozofii; igrzyska sportowe i ich rola w życiu starożytnych Greków	Uczeń: wymienia sposoby oddawania czci bogom (świątynie, igrzyska, teatr); wymienia Olimpię jako miejsce rozegrania pierwszych igrzysk starożytnych; wymienia sposoby nagradzania zwycięzców; wskazuje na mapie Olimpię i Ateny;	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „igrzyska olimpijskie”; wymienia dyscypliny sportowe rozgrywane podczas igrzysk; opowiada o wyglądzie i sposobie prezentacji sztuk w teatrze greckim.	Uczeń: określa datę pierwszych igrzysk olimpijskich i zaznacza ją na taśmie chronologicznej; wyjaśnia, czym zajmowali się filozofowie.	Uczeń: wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy igrzyskami w starożytności i dzisiaj (np. ubiór, dyscypliny, nagrody).	Uczeń: wymienia dokonania starożytnych Greków w różnych dziedzinach; przygotowuje prezentację na temat wierzeń Greków; wymienia dzieła sztuki nawiązujące do tematyki mitologicznej; opisuje, jak wierzenia wpływały na życie starożytnych Greków.
Od osady do imperium	położenie Rzymu i zajęcia mieszkańców w przyczyny rozwoju Rzymu	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „imperium”; wskazuje na mapie Rzym, Morze Śródziemne; wskazuje na mapie zasięg podbojów rzymskich; wskazuje przyczyny sukcesów armii rzymskiej (podaje przynajmniej jeden argument).	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „legion”; zaznacza na taśmie chronologicznej datę legendarnego założenia Rzymu (753 r. p.n.e.); wskazuje na mapie Półwysep Apeniński, Tyber; wymienia grupy społeczne starożytnego Rzymu; wskazuje źródła sukcesów armii	Uczeń: omawia zajęcia poszczególnych grup społecznych; charakteryzuje technikę wojenną Rzymian (posługując się nazwami machin).	Uczeń: wyjaśnia pojęcie „łuk triumfalny”; przedstawia przyczyny powstania imperium rzymskiego; wyjaśnia słuszność twierdzenia, że Morze Śródziemne było wewnętrznym morzem Rzymian; wyjaśnia, jak w Rzymie wykształciła się arystokracja.	Uczeń: przedstawia postacie wybitnych wodzów rzymskich np. Juliusza Cezara.

			rzymskiej.			
Dokonywania starożytnych Rzymian	dokonywania Rzymian ułatwiające funkcjonowanie państwa i życie mieszkańców; Rzymianie twórcami prawa; łacina językiem Rzymian	Uczeń: wymienia najważniejsze dokonywania Rzymian, które ułatwiły funkcjonowanie państwa i życie mieszkańców (prawo, drogi, mosty, akwedukty).	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „prawo”, „akwedukty”; charakteryzuje najważniejsze dokonywania Rzymian, które ułatwiły funkcjonowanie państwa i życie mieszkańców.	Uczeń: opowiada o edukacji Rzymian przygotowującej do kariery urzędniczej; wskazuje łacinę jako język Rzymian.	Uczeń: wyjaśnia przydatność dokonywania Rzymian dla funkcjonowania państwa i życia mieszkańców; opowiada (posługując się ilustracją) o etapach budowy dróg w starożytnym Rzymie.	Uczeń: wyjaśnia znaczenie osiągnięć prawniczych Rzymian dla prawa współczesnego; podaje zapisy prawa rzymskiego wykorzystywane współcześnie.
Narodziny chrześcijaństwa	Izraelici, odmienność ich wiary w świecie starożytnym najważniejsze zasady judaizmu Jezus z Nazaretu i jego nauki narodziny nowej religii i położenie jej wyznawców rozprzestrzenienie się chrześcijaństwa	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „chrześcijaństwo”, „Biblia”; przedstawia osobę i nauki Jezusa z Nazaretu; opisuje okoliczności narodzin chrześcijaństwa.	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „apostol”, „Dekalog”; zaznacza na taśmie chronologicznej wiek narodzin chrześcijaństwa; wskazuje na mapie Palestynę i miasta związane z życiem i działalnością Jezusa z Nazaretu.	Uczeń: wyjaśnia pojęcia: „Jahwe”, „judaizm”, „Mesjasz”, „Stary Testament”, „Nowy Testament”; wyjaśnia, na czym polegała odmienność nauk Jezusa wobec religii Żydów; opowiada o sytuacji chrześcijan w I–IV wieku.	Uczeń: przedstawia najważniejsze zasady judaizmu; wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo wywodzi się z judaizmu.	Uczeń: wskazuje czynniki łączące chrześcijaństwo i judaizm.